

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2022. G.15, 3 november 2022

Bladluizen in wintergranen 31 oktober - 3 november 2022

SAMENGEVAT

Door het zachte weer van de voorbije week breidde de bladluisaantasting op de meeste plaatsen uit. In de wintergranen is momenteel gemiddeld 4,4% van de planten bezet met minstens 1 bladluis. Enkele percelen bereiken de drempel van 10%, maar zeker niet allemaal.

Ook dan kan in functie van het stadium van het gewas, met het oog op het beperken van het aantal behandelingen en rekening houdende met het weer dat nu toch wat guurder en frisser wordt, enkele dagen worden uitgesteld en nog eerst opnieuw geteld worden voorafgaand te behandelen.

Opvolging van de aantasting is zeer belangrijk! Behandelen is nog niet algemeen nodig. Neem in de beslissing tot behandelen volgende elementen mee: bezettingsgraad, gewasstadium, weersvoorspelling, kans op tweede behandeling, risico om niet meer te kunnen behandelen.

Behandelen is nog niet algemeen nodig, getuigen de percelen waar geen bladluizen worden gevonden.

Tussen 31 oktober en 3 november gebeurde de tweede reeks van bladluistellingen op Vlaamse waarnemingspercelen. Dit gebeurde op 28 percelen, 17 percelen wintergerst en 11 percelen wintertarwe, op volgende locaties:

- in West-Vlaanderen: Gistel, Helkijn, Houtave, Houtem, Koksijde, Otegem, Poperinge, Rollegem, Sint-Denijs (Zwevegem) en Zuienkerke
- in Vlaams-Brabant: Bekkevoort, Bertem, Herent, Holsbeek, Lennik en Tienen
- in Limburg: Gingelom, Koninksem, Nerem, Riemst, Ulbeek en Vreeren

WINTERGERST

De opgevolgde percelen wintergerst zijn gezaaid tussen 22 september en 16 oktober. Op de verst gevorderde percelen begint de wintergerst uit te stoelen. De laatst gezaaide percelen bevinden zich doorgaans in 1-2 blad.

In de wintergerst was gemiddeld 4,1% van de planten bezet met minstens één bladluis. Op de meeste percelen breidde de bezetting dus verder uit ten opzichte van vorige week. Op twee percelen is reeds 10% of meer bezet. Door het zachte weer vorige week worden nagenoeg overal bladluizen waargenomen. De aantallen en de bezetting kan zoals gewoonlijk sterk verschillen.

WINTERTARWE

Observaties in wintertarwe gebeurden in West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Deze percelen werden gezaaid tussen 23 september en 19 oktober. Op de in september gezaaide percelen begint de tarwe net als de vroege gerst uit te stoelen. Ook in de tarwe blijkt de uitbreiding van de bladluisaantasting. Deze evolueerde van gemiddeld 1,4% van de planten bezet met minstens één bladluis vorige week tot 5,0% deze week. Ook in de tarwe zijn er al percelen waarvan 15% van de plantjes bezet is met minstens één bladluis. De luizen die werden waargenomen waren nog steeds voornamelijk ongevleugeld, namelijk 68%. Plaatselijk konden meer gevleugelde bladluizen worden waargenomen.

Behandelen is aangewezen vanaf het moment dat 5% van de planten bezet is met virusdragende bladluizen. Zonder inzicht in de virulentie wordt een behandelingsdrempel van 10% bezette planten gehanteerd. Uit virulentietesten uitgevoerd in Wallonië, blijkt dat geen van de bladluizen het dwergvergelingsvirus droeg. We houden dus momenteel rekening met een zeer beperkte virulentie.

In het waarnemingsnetwerk zijn ondertussen percelen die best behandeld worden. In functie van het stadium van het gewas, met het oog op het beperken van het aantal behandelingen en rekening houdende met het weer dat nu toch wat guurder en frisser wordt, kan enkele dagen worden uitgesteld en voorafgaand te behandelen nog eerst opnieuw geteld worden.

VOLGEND BERICHT: 9 november 2022

WINTERGERST: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	31 oktober -2 november			<u>24-25 oktober</u>			Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
Limburg								
Gingelom	4 oktober		2,0%	2	2-blad	0,3%	1	Onbeschut, langs plantage
Koninksem	12 oktober		8,5%	1	1-blad	3,5%	1	Onbeschut, langs gras
Koninksem	13 oktober		2,3%	1	1-blad	1,0%	1	Onbeschut, langs vanggewas
Nerem	5 oktober		0,0%		2-blad	0,8%	1	Onbeschut
Riemst	7 oktober		3,8%	2	2-blad	1,5%	1	Onbeschut, langs vanggewas
Ulbeek	10 oktober		3,0%	1	1-blad	1,0%	1	Onbeschut, langs gras
Vreeren	5 oktober		0,0%		2-blad	1,5%	1	Onbeschut, langs vanggewas
Vlaams-Brabant								
Bertem	11 oktober	2-blad	3,3%	1	opkomst	0,0%		Onbeschut, langs grasbuffer en braak
Bekkevoort	16 oktober	1-2-blad	13,0%	2	1-blad	1,5%	2	Onbeschut, langs o.a. plantage
Holsbeek	30 september	begin uitstoeling	6,0%	2	4-blad	5,8%	2	Onbeschut, langs vanggewas en gerst
Holsbeek	8 oktober	3-4-blad	4,3%	2	2-blad	2,3%	1	Deels onbeschut, langs bos en vanggewas
Lennik	8 oktober	4-5-blad	2,3%	2	2-blad	1,3%	1	Onbeschut
Tienen	5 oktober	3-4 blad/ begin uitstoeling	3,0%	2	2-blad	4,5%	2	Onbeschut langs maïsstoppel en gras
Tienen	6 oktober	3-blad	2,5%	2	2-blad	3,0%	2	Beschut langs bos en gras
West-Vlaanderen								
Helkijn	22 september	begin uitstoeling	10,3%	2	4-blad	5,3%	2	Onbeschut, langs gras
Poperinge	7 oktober	3-blad	0,0%		1-2 blad	1,0%	1	Onbeschut, langs vanggewas
Zuikerkerke	10 oktober	2-3-blad	5,5%	2	1-blad	1,0%	2	Deels onbeschut, langs bomen

WINTERTARWE: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	31 oktober - 2 november			24-25 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	Ontwikkelings- stadium wintertarwe	% planten met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
Vlaams-Brabant								
Herent	19 oktober	1-blad	0,3%	1	-	-	-	Onbeschut langs gerst en gras-klaver
Lennik	8 oktober	3-blad	1,0%	2	1-2-blad	0,0%	-	Beschut langs hagen en tuinen
Tienen	18 oktober	1-blad	0,5%	1	-	-	-	Onbeschut langs gras en vanggewas
West-Vlaanderen								
Gistel	19 oktober	1-blad	0,8%	1	-	-	-	Onbeschut
Houtave	11 oktober	2-3-blad	4,5%	2	1-blad	0,3%	1	Onbeschut
Houtem	8 oktober	2-3-blad	14,5%	2	1-blad	4,3%	2	Deels onbeschut, langs bomen
Koksijde	19 oktober	1-blad	2,0%	1	-	-	-	Onbeschut
Otegem	10 oktober	3-blad	8,0%	1	1-blad	0,0%	-	Onbeschut
Poperinge	19 oktober	1-blad	0,0%	-	-	-	-	Onbeschut langs vanggewas
Rollegem	23 september	begin uitstoeling	15,3%	4	4-blad	3,3%	2	Onbeschut langs vanggewas
Sint-Denijs	23 september	begin uitstoeling	8,0%	1	4-blad	1,5%	1	Onbeschut
Sint-Denijs	13 oktober	-	-	-	1-blad	0,5%	2	Onbeschut

BEVORDERLIJKE FACTOREN VOOR DE AANWEZIGHEID VAN BLADLUIZEN

Omstandigheden bevorderlijk voor bladluisaantasting zijn:

- aanhoudend zacht weer
- nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden
- beschutte ligging
- aanwezigheid in de directe omgeving van grassen, Japanse haver als vanggewas en graanopslag

Vooraf graanpercelen in de omgeving van maïs moeten zeer goed opgevolgd worden. Op percelen waar de granen opkomen vóór de maïsoogst, is het zeer belangrijk de bladluisdruk goed op te volgen. Eens de maïs geoogst (zeker bij mooi weer), kunnen de bladluizen massaal migreren naar de graanpercelen.

WERKWIJZE BLADLUISTELLINGEN IN WINTERGRANEN (WINTERGERST, WINTERTARWE, TRITICALE, SPELT)

Voor de controle op de aanwezigheid van bladluizen in het veld kunnen volgende methodes gebruikt worden:

- **Methode 1:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **planten willekeurig verspreid over het veld**, maar tenminste op één meter afstand van elkaar.

De aanwezigheid van bladluizen wordt bepaald op ten minste 200 planten. Zowel het aantal gecontroleerde planten, als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is, wordt genoteerd. De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

- **Methode 2:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **meerdere vaste plaatsen verspreid in het veld** (bijvoorbeeld door meerdere rijen van 1 à 2 m lengte uit te zetten, verspreid over het perceel). Bij de eerste telling moet men zowel het aantal gecontroleerde planten als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is, noteren. Vanaf de tweede telling moet dan enkel het aantal planten met aanwezigheid van luizen genoteerd worden (tenzij er tussen de eerste en tweede telling nog verdere opkomst van het graangewas is geweest, dan moet opnieuw het aantal gecontroleerde planten geteld worden). **De aanwezigheid van bladluizen wordt bepaald op ten minste 400 planten.** De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

Aandachtspunten bij de bladluistellingen:

- Enkel levende bladluizen worden geteld.
- De aanwezigheid van bladluizen moet zeer nauwkeurig en voorzichtig (opletten dat de bladluizen niet afvallen van de graanplanten of wegvliegen) gecontroleerd worden, namelijk:
 - de bovenkant én de onderkant van de bladeren
 - het hartje van de bladeren zeker openen; de blaadjes zeker openvouwen indien deze nog opgerold zijn!
 - de oksel tussen de stengel en blad zeker openen
 - de stengel tot tegen de grond controleren!
 - ook de stengelbasis tot onder de grond. Dit is des te meer nodig bij koud(er) weer. Hiervoor dienen, na de bovengrondse controle op bladluizen, de graanplanten met de wortels voorzichtig uit de grond gehaald te worden (bv. met een schopje). Vervolgens dient zorgvuldig nagegaan te worden of er bladluizen voorkomen tussen de stengels tot op het uitstoelingsplateau. Dit gebeurt buiten de uitgezette telzones indien gewerkt wordt met methode 2.
- Bladluizen kunnen aanwezig zijn:
 - in verschillende grootte, zelfs zeer klein wat betekent dat er zeer goed van dichtbij moet gekeken worden!
 - in verschillende kleur (lichtgroen, donkergroen, bruinachtig in functie van de soort bladluis)
- De aanwezigheid van bladluizen kan sterk verschillen van perceel tot perceel. Daarenboven kunnen de bladluizen op een perceel heterogeen verspreid voorkomen, met plaatselijk geen tot zeer weinig bladluizen en plaatselijk hoge aantastingsniveaus!
- De bladluistellingen gebeuren bij voorkeur tijdens de warmste uren van de namiddag.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep plant en gewas, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Lodewijk Maekeblijde College, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas
- Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant vzw
- Gemeentelijke Technische Tuinbouwschool te Merchtem